

4.

Grond 2007

■ THEUN MOSK MET VOORSTELLING 'GROND' IN GRAND THEATRE, GRONINGEN

Hoe maak je het onmogelijke mogelijk?

De poëtische theaterontwerpen van Theun Mosk (27) krijgen minstens zoveel aandacht als de performances die erin worden opgevoerd. Morgen en donderdag is zijn voorstelling *Grond* te zien in Groningen.

Door Kirsten van Santen

GRONINGEN ■ De ontwerpen van Theun Mosk zijn op het oog simpel, maar zitten ingenieus in elkaar. Zo ingenieus zelfs, dat theaterbezoekers niet in de gaten hebben dat Mosk heer en meester is over hun blik. "Ik creëer de focus. Ik probeer het detail groot te maken", zegt hij aan de vooravond van de voorstelling *Grond* in Groningen.

Het werk van Mosk, die vooral bekend is van de samenwerking met theatermaakster en bewegingskunstenares Boukje Schweigman, werd onlangs bekroond met de Charlotte Köhlerprijs. Met dat geld kan de vormgever, geboren in het Friese IJlst, zich veroorloven meer tijd vrij te maken voor een groot en belangrijk project. Volgend jaar produceert hij (samen met Schweigman en zijn grote voorbeeld, de Amerikaanse theatermaker Robert Wilson) een vijf uur durende theatrale wandeling op Terschelling, voor het Oerolfestival.

Een droom komt uit. "Niet gedacht dat die al zo snel werkelijkheid zou worden", lacht Mosk in zijn studentenkamer in het centrum van Amsterdam. "Wilson. Terschelling. Locatietheater. Het klopt allemaal. Dit is een kans. Dit moet iets moois worden. Ik heb er een halfjaar vrij voor ingepland."

Op de Theaterschool in Amsterdam, waar hij de opleiding tot theatertechnicus volgde, leerde Mosk de jonge theatermaakster Boukje Schweigman kennen. Er was chemie en daaruit vloeide *Benen*, de afstudeervoorstelling van Schweigman, voort. De beklemmende fysieke voorstelling over een vrouw die in haar eigen lijf gevangen zit, werd door het decor van Mosk kracht bij gezet. Hij ontwierp een plafond dat zich boven het speelvlak en tot vlak voor de toeschouwertribune op en neer kon bewegen. Op die manier wist de vormgever de benauwdheid die op het podium werd afgebeeld op het publiek over te dragen.

Samen met Schweigman heeft Mosk inmiddels een heel eigen 'theatertaal' ontwikkeld, die ook bij andere jonge theatermakers als Lotte van den Berg, Jetse Batelaan en Dries Verhoeven is te

rug te vinden. Zij vertegenwoordigen een stroming die 'de nieuwe naïeven' wordt genoemd. "Die term voelt goed", zegt Mosk. "We zijn bezig met dezelfde zoektocht."

De producties waaraan Mosk tot nu toe meewerkte kenmerken zich door een grote eenvoud. Franje en tierelantijntjes ontbreken. Wel zijn er heel basale dingen op het speelvlak te zien zoals harde of juist heel zachte materialen, er is water of grond, het is licht of juist heel donker.

In een wereld die van overvloed uit zijn voegen knapt, zoeken 'de nieuwe naïeven' naar een manier om de aandacht van de hedendaagse, jachtige mens te pakken en die te richten op zaken als stilstand, beweging, de zwaartekracht, beslotenheid of openheid. "Er is al zo'n veelheid in het leven, dat het juist mooi is om naar de essentie op zoek te gaan", zegt Mosk. "Ik wil het onmogelijke mogelijk maken."

Op dit moment studeert hij op een haast ondoenlijk ontwerp. Daar denkt hij over na als hij koffie zet of door Amsterdam fietst. Hij wil twee ruimten op het podium van elkaar scheiden door een hittegordijn. De trillende lucht moet wat er achter het warmtescherm gebeurt, vertekenen. Als een fata morgana. Samen met Douwe Hibma (van onder meer Dogtroep en het theatergezelschap Tryater) heeft hij een klein natuurkundig vooronderzoek gedaan. "Als iets niet kan, moet je naar Douwe. Binnenkort hakken we de knoop door over hoe we het gaan doen."

■ VOORSTELLING

'Grond' van Boukje Schweigman & Theun Mosk is vandaag en morgen te zien in het Grand Theatre in Groningen. Entree € 10-7; aanvang € 20.30 uur. Op 12/11 staat de voorstelling in De Harmonie, Leeuwarden. Zie ook: www.theunmosk.nl.

'Vanwege de veelheid is het mooi om naar de essentie op zoek te gaan'

Een beeldenmaker

Meestal blijft de decorontwerper verscholen achter de rug van theatermaker of acteur. Dat gaat voor scenograaf Theun Mosk (27) niet op. Zijn poëtische theaterontwerpen krijgen minstens zoveel aandacht als de performances die erin worden opgevoerd. Een gesprek met een veelbelovende beeldenmaker.

Het is poëzie in beelden. Een laag grond waar iemand zich een weg doorheen baant; een kring mensen in sobere gewaden; een mobiele wand van roestige stalen platen; een geluidsdichte kijkdoos middenin de stad; een houten afzetting in een duinlandschap. Als toevallige passanten wandelt het theaterpubliek de decors binnen, een parallelle werkelijkheid waarin de toeschouwer slechts één ding te doen staat. Zich concentreren.

De ontwerpen van Theun Mosk hebben in ieder geval één ding met elkaar gemeen. Ze zijn op het oog simpel, maar zitten ingenieus in elkaar. Zo ingenieus zelfs, dat theaterbezoekers niet in de gaten hebben dat Mosk heer en meester is over hun blik. „Ik creëer de focus. Ik probeer het detail groot te maken.”

Het werk van Mosk, die vooral bekend is van de samenwerking met theatermaakster en bewegingskunstenares Boukje Schweigman, werd onlangs bekroond met de Charlotte Köhlerprijs. Met dat geld kan de vormgever, die werd geboren in IJlst maar inmiddels in Amsterdam woont, zich veroorloven om meer tijd vrij te maken voor een groot en belangrijk project. Volgend jaar produceert hij (samen met Schweigman en zijn grote voorbeeld, de Amerikaanse theatermaker Robert Wilson) een vijf uur durende theatrale wandeling op Terschelling, voor het Oerolfestival.

Een droom komt uit. „Niet gedacht dat die al zo snel werkelijkheid zou worden”, lacht Mosk vanaf zijn bank in een studentenkamer in het centrum van Amsterdam. „Wilson. Terschelling. Locatietheater. Het klopt allemaal. Dit is een kans. Dit moet iets moois wor-

den. Ik heb er een half jaar vrij voor ingepland.”

Op de Theaterschool in Amsterdam, waar hij de opleiding tot theatertechnicus volgde, leerde Mosk de jonge theatermaakster Boukje Schweigman kennen. Er was chemie en daaruit vloeide 'Benen' (de afstudeervoorstelling van Schweigman) voort. De beklemmende fysieke voorstelling over een vrouw die in haar eigen lijf gevangen zit, werd door het decor van Mosk kracht bij gezet. Hij ontwierp een plafond dat zich boven het speelvlak en tot vlak voor de toeschouwertribune op en neer kon bewegen. Op die manier wist de vormgever de benauwdheid die op het podium werd afgebeeld op het publiek over te dragen.

Samen met Schweigman heeft Mosk inmiddels een heel eigen 'theatertaal' ontwikkeld, die ook bij jonge theatermakers zoals Lotte van den Berg, Jetse Batelaan en Dries Verhoeven is terug te vinden. Zij vertegenwoordigen een stroming die 'de nieuwe naïeven' wordt genoemd. „Die term voelt goed”, zegt Mosk. „We zijn bezig met dezelfde zoektocht.”

Die zoektocht heeft veel te maken met het overboord werpen van overtollige

ballast. De producties waaraan Mosk tot nog toe meewerkte kenmerken zich door een grote eenvoud. Franje en tierelantijntjes ontbreken. Wel zijn er heel basale dingen op het speelvlak te zien zoals harde of juist heel zachte materialen, er is water of grond, het is licht of juist heel donker.

In een wereld die van overvloed uit zijn voegen knapt, zoeken 'de nieuwe naïeven' naar een manier om de aandacht van de hedendaagse, jachtige mens te pakken en die te richten op iets heel basals als stilstand, beweging, de zwaartekracht, beslotenheid of openheid. „Er is al zo'n veelheid in het leven, dat het juist mooi is om naar de essentie op zoek te gaan”, zegt Mosk. Vanuit die optiek, helemaal onderaan de basis van het menselijke bestaan, krabbelt de jonge generatie makers weer overeind om met een verwonderde, haast kinderlijke blik om zich heen te kijken.

„Ik wil het onmogelijke mogelijk maken”, zegt Mosk. Zo studeert hij op dit moment op een

haast ondoenlijk ontwerp. Daar denkt hij over na als hij koffie zet of door Amsterdam

Harmonie in Leeuwarden te zien. Zie ook: www.theunmosk.nl

fietst. Hij wil twee ruimten op het podium van elkaar scheiden door een hittegordijn. De trillende lucht moet wat er achter het warmtescherm gebeurt, vertekenen. Als een fata morgana.

Hoe hij het gaat doen? Geen idee. Samen met Douwe Hibma (van onder meer de Dogtroep en Tryater) heeft hij een klein natuurkundig vooronderzoek gedaan. „Als iets niet kan, moet je naar Douwe. Binnenkort hakken we de knoop door hoe we het gaan doen.”

In 'Wervel', een alom geprezen productie van Mosk en Schweigman, moet het publiek bij binnenkomst een monnikenpij aantrekken en daarmee op een cirkelvormige bank plaatsnemen. Direct is een mysterieuze, sprookjesachtige sfeer geschapen. In het midden van deze schaars belichte 'rituele kring' wervelt Schweigman als een derwijs rondjes om haar as. Tussen haar en het publiek bewegen twee ringen langzaam op en neer - ze zetten haar bewegingen kracht bij.

Net als in bijna alle andere door Mosk vormgegeven voorstellingen is hier de zogeheten vierde wand (die tussen speler en publiek) weggefallen. Toeschouwer en acteur naderen elkaar. Ze delen een ervaring.

Een thema dat in de decors van Mosk terugkeert, is de tegenstelling tussen twee werelden. Neem bijvoorbeeld 'Gerucht', van Lotte van den Berg (de dochter van poppenspeler Jozef van den Berg die de bühne inruilde voor een bestaan als Franciscaanse monnik

in een fietsenhok in Nederrijn), een voorstelling die deze zomer onder meer op Festival Boulevard in Den Bosch was te zien. Het publiek bevindt zich in een robuuste, geluiddichte kubus en kijkt uit over het stationsplein. Passanten kunnen niet naar binnen kijken: die zien slechts spiegelend glas.

Vervolgens ontvouwt zich een performance waarin vier acteurs zich op straat begeven en daar minimale ingrepen doen. Binnen en buiten worden in één en dezelfde ervaring opgenomen; evenals beslotenheid en openheid, het privé- en het publieke domein. „Ik laat me inspireren door de Chinese filosofie”, zegt Mosk. „In alles wat je meemaakt of ziet, zit ook weer wat anders. Alles hangt samen en in die golf voel ik me thuis. Ik geloof niet in absolute waarheden.”

Maar ho even. Zweverig is Mosk niet. Wellicht daarom dat hij de Rietveld Akademie al na een jaar voor gezien hield. Te hoogdravend. „Het is boeiend hoor, de I Ching enzo, maar het moet wel concreet blijven. Uiteindelijk wil ik wel gewoon iets máken. Iets mag best metafysisch of spiritueel zijn, maar dat is dan alleen achteraf zo. Het is bij mij geen doel op zich.”

KIRSTEN VAN SANTEN

'Grand' van Boukje Schweigman en Theun Mosk is op 12 oktober in De